

Beavdegirji • Møtereferat

Ášši/Sak: Referat fra politisk møte mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet 24.09.2020
18/2938 - 21

Min čuj./Vår ref:

Beaivi/Dato: 24.09.2020

Mielde/Tilstede: **Fra kommunal- og moderniseringsdepartementet**

Politisk ledelse:
Statsråd Linda Hofstad Helleland
Statssekretær Raymond Robertsen

Administrasjon:
Ekspedisjonssjef Bjørn Olav Megard
Avdelingsdirektør Kristin Solbjør
Avdelingsdirektør Marit Aaberg
Seniorrådgiver Ole Martin Svendsen
Seniorrådgiver Kjetil Vevle
(I tillegg fulgte endel saksbehandlere møtet på videooverføring.)

Fra Sametinget

Politisk ledelse:
President Aili Keskitalo
Rådsmedlem Silje Kathrine Muotka
Rådsmedlem Henrik Olsen
Rådsmedlem Mikkel Eskil Mikkelsen
Rådsmedlem Hans Ole Eira
Politisk rådgiver Eirik Larsen
Politisk rådgiver Maja Kristine Jåma

Administrasjon:
Direktør Inger Marit Eira-Åhren
Fung. Avdelingsdirektør Risten Länsman
Avdelingsdirektør Sunniva Skålnes
Fung. Avdelingsdirektør Brita Oskal Eira
Avdelingsdirektør Tommy Somby
Avdelingsdirektør Hege Fjellheim
Fagleder Carl Erik Moksness
Seniorrådgiver Nils Ingvald Somby

Čoahkinjodiheadji/Møteleder: President Aili Keskitalo

Čállli/Referent: Hege Fjellheim/Nils Ingvald Somby

Referat fra politisk møte mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet 24.09.2020

Saksliste:

1. Orienteringssaker

- a. Gjensidig orientering om relevante prosesser
- b. Informasjon og eksempler fra konsultasjoner
- c. Prinsipper for Sametingets museumspolitik, inkl.:
 - i. Bååstede II
 - ii. Styreoppnevninger i regi av KUD
- d. Samisk Statistikk
- e. Oppfølging av Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk
- f. [Ruoktu váimmus – Sametingets nordområdepolitikk](#)
- g. Byggesaker, orientering om prosess

2. Språksaker

- a. Hjertespråket
- b. Gjensidig orientering vedrørende språkuka

3. Konsultasjonsloven – gjensidig orientering

4. Neste stortingsmeldingen – tema

5. Eventuelt

1. Orienteringssaker

a. Gjensidig orientering om relevante prosesser

- i. Pressestøtte og forskriftsendring

Både språkpolitisk og demokratisk er det viktig med et mediemangfold, dette innebærer også nye aktører. Sametinget mener at rammen for ordningen må økes, det kan ikke være slik at de samiske avisene som i dag får pressestøtte får mindre når nye aktør kommer inn, dette må det tas hensyn til i statsbudsjett framover.

- ii. Giellagáldu

Giellagáldu er etablert av de 3 sametingene i fellesskap. Vedtekter for Giellagáldu er vedtatt av alle Sametingene. Prosessen med etablering av styre og tilsetning av direktør er igangsatt. Budsjettavtalen forutsetter 5,5 mill. NOK. Sverige og Norge, Finland bidrar med litt over 3 mill. NOK. Sametinget håper statsråden kan bidra til diskusjon om avtalen på neste ministermøte dersom Sverige og Finland ikke klarer å bidra med forutsatt finansiering.

- iii. Norsk/svensk Reinbeitekonvensjon

Sametinget føler ikke at vi er tilstrekkelig involvert i regjeringens prosesser som er relevant i arbeidet med norsk/svensk reinbeitekonvensjon. Det siste brevet fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) viser til Granavolden-plattformen og at regjeringen har tatt kontakt med svenske myndigheter. LMD varsler tiltak

mot svensk reindrift for å tilrettelegge bedre for reindriften i Troms.
Sametinget vil minne om den samiske arbeidsgruppas forslag i denne saken.

Konklusjoner sak 1 pkt.a:

Sametinget: Orienterte om sakene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Giellagáldu kan settes på dagsorden på Ministermøtet i november. Statsråden kjenner ikke til saken om reinbeitekonvensjonen fra Landbruk- og matdepartementet (LMD), men vil følge opp saken med LMD.

b. Informasjon og eksempler fra konsultasjoner

- i. *Øyfellet.* Her er det oppstart før ankebehandling og dårlig prosess på forhånd. Det skulle vært konsultasjoner, men disse er ikke gjennomført. Sametinget skulle bistå ved disse. NVE oppleves som en utfordring i denne saken.
- ii. *Kvotemeldingen* – i de årlige fiskerikonsultasjoner med Fiskeridepartementet, Sametinget blir avskåret fra en god del av prosessene. Ber KMD være oppmerksom på dette.
- iii. Klima- og miljødepartementet er en gjentakende utfordring. Særlig knyttet opp mot ressursreguleringer (andejakta, sjølaksefiske)
- iv. Kulturdepartementet og språkloven er ett av de gode eksemplene. Her har det vært gode prosesser.
- v. Konsultasjoner med kunnskapsdepartementet kan også være utfordrende og samarbeidet har potensiale til å bli bedre.

Konklusjoner sak 1 pkt.b:

Sametinget: Orienterte om sakene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Det er nyttig med oppdatering fra konsultasjonsprosessene. Statsråden vil ta opp Sametingets opplevelse fra konsultasjoner med de andre relevante statsrådene i sakene det er informert om her.

c. Prinsipper for Sametingets museumspolitik (plenumsak) (HO):

- i. vedlagt link til plenumsak

<https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2020018126&dokid=961587&versjon=5&variant=P&>

Inkludert:

Bååstede II

Målet er å tilbakeføre samiske gjenstander fra museer i utlandet. Det er flere tusen samiske gjenstander i museer i utlandet, som er langt flere enn det er i de samiske museene.

Sametinget er i dialog med Kulturdepartementet (KUD) om et samarbeidsprosjekt eller et pilotprosjekt mellom Sametinget, samiske museer, KUD, tyske myndigheter og tyske museer. Konkret er det et museum i Berlin som har rundt 800 samiske gjenstander og et samarbeid om å bistå med mer kunnskap til dem og gjenstander til Sametinget. Det har vært en god dialog med KUD om denne saken.

Det gjenstår fortsatt å få økte ressurser til de samiske museene slik at de kan ta imot gjenstander som ligger på andre museer. Det er behov for noen fåtalls millioner for å sette tre museer i stand til å ta imot sine gjenstander.

Styreoppnevninger i regi av KUD

De fleste nasjonale kulturinstitusjonene mangler samisk innhold, samiske elementer og lignende. Sametinget tror mye av dette kan løses gjennom flere samiske representanter i styrene til nasjonale kulturinstitusjoner. Til de styrene der KUD oppnevner representanter, er det naturlig at også samiske representanter oppnevnes.

Konklusjoner sak 1 pkt.c:

Sametinget: Orienterte om sakene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden tar saken til orientering.

d. Samisk Statistikk

Sametinget viser til Norges institusjon for menneskerettigheters (NIM) rapport som ble lagt frem under Sametingets plenum i august 2020. Anbefalingene i rapporten gir et godt grunnlag å jobbe videre med problemstillingen. Det å øke den offentlige bevisstheten om den menneskerettighetsbaserte tilnærmingen til data og beste praksis-modeller internasjonalt er viktig.

Sametinget ønsker å vurdere mulige alternativer for å forbedre kvaliteten på og representativiteten til samisk statistikk og at alt skal baseres på frivillighet. Det er viktig å bruke tid og bygge tillit, særlig til statlig håndtering av denne type datainnsamling basert på etnisitet.

Sametinget har gitt 2 høringsuttalelser i forbindelse med utvikling av samisk statistikk;

1. NOU 2018:17 Statistikklovutvalget
2. Forslag til nasjonalt program for offisiell statistikk i SSB

Det er viktig at det samiske er en del av dette. Både SSB og Sametinget trenger ressurser for å jobbe med videreutvikling av samisk statistikk.

Konklusjoner sak 1 pkt. d:

Sametinget: Orienterte om sakene. Konstatert at vi har en monitorering av samiske samfunnsforhold og arbeide sammen for å forbedre de systemene vi har.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden tar saken til orientering.

e. Oppfølging av Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk

Riksrevisjonen leverte sin undersøkelse om samiske elevers rett til opplæring i og på samisk 26. november 2019. Hovedfunnene var at elever får retten oppfylt, men tilbudet er ikke godt nok kjent, at det er mangel på samiske læremidler, at der er store ulikheter på organiseringen og gjennomføringen av opplæring i samisk gjennom fjernundervisning, at det er knapphet på samisklærere og at virkemidlene er mange og små og spredt på mange aktører.

Disse problemstillingene er kjent for sametingsrådet, Riksrevisjonens undersøkelser viser et dekkende bilde av utfordringene innenfor samisk opplæringstilbud.

Det er nå snart et år siden undersøkelsen ble publisert. Sametinget har forståelse for at Kunnskapsdepartementet har hatt fokus på covid-19 pandemien, og at dette har tatt mye av deres tid. Sametinget mener det allikevel nå er på tide at Kunnskapsdepartementet sammen med Sametinget følger opp riksrevisjonens hovedfunn, og legger en helhetlig plan over nødvendige tiltak. Dette er særlig viktig å komme i gang med, med tanke på de pågående prosessene med revidering av opplæringsloven, sameloven og generelt oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket. Sametingsrådet er bekymret over Kunnskapsdepartementets (KD) oppfølging og ber om at dette er bekymringer statsråden kan ta med videre og gjerne med en link til oppfølging av Hjertespråket.

Konklusjoner sak 1 pkt.e:

Sametinget: Orienterte om saken.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden tar saken til orientering.

f. [Ruoktu váimmus – Sametingets nordområdepolitikk](#)

Se vedlagt link til plenumssak

<https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2020017310&dokid=959787&versjon=6&variant=P&v=1>

Konklusjoner sak 1 pkt.f:

Sametinget: Orienterte om saken og viste til plenumsvedtaket.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden informerte om at departementet har gjennomført innspillmøte i Kautokeino og det er gitt muligheter for skriftlige innspill. Sametinget vil få oversendt regjeringens nordområdemelding med mulighet for innspill før den offentliggjøres.

g. **Byggesaker, orientering om prosess**

Beaivváš og Samisk videregående skole

Sametinget er fornøyd med prosessen rundt byggingen av nytt bygg til det samiske nasjonalteatret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole. Prosessen går etter planen og Sametinget deltar i prosjektrådet. Stortingets vedtak om å kutte rammen med 70 millioner er selvfølgelig krevende for alle parter, ikke minst brukerne, men alle er innstilt på å komme i land. Det arbeides nå med konkurransegrunnlaget som etter planen vil bli sendt ut i løpet av oktober måned.

For Sametinget er det viktig at Regjeringen har så rask framdrift som mulig på denne saken. Det er viktig at vi holder momentumet oppe nå og at det prioriteres fra regjeringens side. Etter planen skal det være mulig å fremme en sak om startbevilgning til byggestart i statsbudsjettet for 2022.

Saemien Sijte

Saemien Sijte er et annet prosjekt sametinget er godt fornøyd med. Grunnarbeidene er startet opp og grunnsteinsnedleggelse er nært forestående. Sametinget og kulturdepartementet (KUD) prøver å finne en dato for dette i løpet av høsten. Den planlagte innflyttingen er nærmere jul 2021. Sametinget vil minne om avtalen om husleiefinansiering for samiske kulturbygg hvor Stortinget skal kompensere for

husleie som påløper fra innflytting. Årlig er det snakk om cirka kr. 7,5 mill. Siden departementene skal i gang med budsjett 2022 i disse dager, vil sametinget minne departementet på den avtalen.

Samisk kunstmuseum

Sametinget har fått utarbeidet en mulighetsstudie for et samisk kunstmuseum i Karasjok. Det er Statsbygg som har gjennomført arbeidet. Sametinget har gjort vurderinger av ulike alternativer og oversendt dette til Kulturdepartementet (KUD). Sametinget støtter et alternativ med samlokalisering mellom De Samiske samlinger og Samisk kunstmuseum gjennom en ombygging og utbygging i Karasjok. Sametinget er i dialog med KUD om videre framdrift i saken og om KUD kan finansiere neste fase i prosessen som er alternativanalysen hvor alternativene kostnadsberegnes.

Konklusjoner sak 1 pkt.d:

Sametinget: Orienterte om sakene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden tar saken til orientering.

2. Språksaker

a. Hjertespråket - Sametinget ønsker en helhetlig tilnærming

Sametinget har mottatt en tidsplan for det videre arbeidet, denne har vi forstått er en kortfattet plan for delprosessen som omhandler samelovens kapittel 3 og samisk språkområde. Sametinget løftet på det siste halvårige møte i mars ønsket om en forpliktende milepælsplan for hele prosessen, hvor vi får en oversikt over hvordan man planlegger prosessen videre og hvordan det er planlagt å involvere fagdepartementene. Sametinget forventer fortsatt en oversikt over dette.

Konklusjon sak 2 pkt.a:

Sametinget: Sametinget ønsker en nærmere tidsplan for hele prosessen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden tar saken til orientering. Arbeid er i gang og konsultasjoner basert på departementets konsultasjonsgrunnlag sendt 8. juli skal gjennomføres.

b. Gjensidig orientering vedrørende språkuka

Sametinget gjentar fjorårets suksess med å ta initiativ til samisk språkuke. Intensjonen er et mangfold av aktiviteter i samfunnet. Koronasituasjonen gjør det vanskelig med store fysiske arrangement, men det er planlagt en rekke aktiviteter fysisk og digitalt flere steder i landet. De samiske språksentrene er alle i gang med planleggingen av sine arrangementer.

Sametinget og departementet har hatt en god dialog om språkuka, og det nå ligger ute en film om språkuka på Sametingets nettsider. Sametinget har et nært samarbeid med Sametingene på finsk og svensk side.

Sametinget oppfordrer departementet til å bistå med å få flest mulige aktører til å synliggjøre samiske språk under språkuka.

Konklusjon sak 2 pkt.b:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden informerer om at hun reiser til Karasjok uka før språkuka og kan lage videosnutter til språkuka da. Statsråden er i Trondheim 20. oktober og kan delta derfra.

3. Konsultasjonsloven – gjensidig orientering

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er administrativt orientert om at Sametinget ikke vurderer ny behandling i plenum dersom det ikke er vesentlige endringer. KMD har varslet at St.prop. vil være klar for oversendelse til Sametinget i begynnelsen av oktober.

Konklusjon sak 3:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden informerte om at det har vært gjennomført høringer og at departementet er i gang med å bearbeide disse. Departementet tar sikte på å oversende dokumenter i saken til Sametinget i løpet av oktober.

4. Neste stortingsmelding – tema

I utgangspunktet hadde Sametinget ønsket at meldingens team skulle være kompetanseheving og rekruttering. Kommunal- og moderniseringsdepartementet planlegger i samarbeid med Sametinget å igangsette et arbeid med kartlegging av kompetansebehovene i det samiske samfunn. Dette skal ta for seg alle samfunnsområder. På bakgrunn av dette vil det være hensiktsmessig å utsette Sametingets forslag til tema for årets melding som var «kompetanseheving og rekruttering» til 2022. Dette vil gi et bedre faktagrunnlag til arbeidet med stortingsmeldinga. Faglig analysegruppe kan blant annet anmodes om å lage forskningsartikler på relevante tema. Sametinget vil på bakgrunn av dette foreslå at tema for fremtidige stortingsmeldinger fastsettes 2 år frem i tid. Det vil gi større mulighet for å styrke faktagrunnlaget for meldingsarbeidet.

Sametinget og departementet er enige i at tema for neste års stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv skal være næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn.

Tradisjonelle samiske områder har fortsatt mye inngrepsfri natur og et tilsvarende rent miljø, som samene har forvaltet i generasjoner på en varsom måte. Disse ressursene er det økende ønske om å utnytte i form av for eksempel boliger, gruvedrift, vindkraftverk m.m. Sametingsrådet legger vekt på at det i meldingen skal fokuseres på bærekraftig næringsutvikling som ikke går utover samiske tradisjonelle næringer.

Sametinget foreslår et større geografisk område for meldingen enn STN-området (virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger til næringslivet), herunder at det sørsamiske området også blir inkludert og alle samiske kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk.

Konklusjon sak 4:

Sametinget: Sametinget er enige i neste års tema. Sametinget går inn for at tema for fremtidige stortingsmeldinger om samisk språk, kultur og samfunnsliv fastsettes 2 år frem i tid

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Statsråden ser positivt på Sametingets ide om å jobbe i toårsperspektiv og vil drøfte saken med sine kolleger i regjeringen. Departementet initierer et

administrativt oppstartsmøte for 2021-meldingen i oktober og ønsker å få til politisk oppstartsmøte i desember, for eksempel i Kautokeino.